

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.изк.н. Камелия Николова

НАТФИЗ “Кръстьо Сарафов”; Институт за изследване на изкуствата, БАН

на представените научни трудове за участие в конкурса за академичната
длъжност ДОЦЕНТ,

в професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство

(Театрознание и театрално изкуство)

обявен от НБУ в ДВ бр. 47/14.06.2019 г.

с единствен кандидат

гл.ас. д-р АСЯ ХРИСТОВА ИВАНОВА

Хабилитационният труд „Музика, движение и изображение в практиката и обучението на актьора”, представляващ теоретико-описателен текст към творческата дейност на гл. ас. д-р Ася Иванова, както и самата творческа дейност, представена от нея за участие в конкурса, отговарят на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност *доцент*.

От представените за участие в конкурса материали за основен обект на тази рецензия взимам хабилитационния труд „Музика, движение и изображение в практиката и обучението на актьора”, както и имам предвид повечето от посочените спектакли, програми и проекти, създадени след 2012 г., след присъждането на Ася Иванова на образователната и научна степен *доктор*, в чиято реализация тя участва като актриса, член на изследователския или постановъчния екип и като преподавател по актьорско майсторство в Театралния департамент на Нов български университет – „Ковачи“ от Алек Попов, режисьор Възкресия Вихърова, 2013 г.; „Вишневи сестри” от Майкъл Грийн, постановка Възкресия Вихърова, режисьор Ася Иванова, НБУ, 2014 и 2016 г., „Гилгамеш”, УТ на НБУ и студио „Персона”, 2017 г.; театралната акция „Звук, текст, мелос”,

Френски културен институт и УТ, НБУ, 2017 г., проекта Форум театър „Историята ти в мен”, 2018-2019 г. и др.

Текстът на Ася Иванова „Музика, движение и изображение в практиката и обучението на актьора” си поставя трудната задача да обобщи и осмисли работата ѝ като актьор и участник в редица изследователски и творчески проекти в областта на физическия и постдраматичния театър като цяло и да я анализира като основен източник на философията, стратегиите и средствата на преподавателската ѝ дейност в Театралния департамент на НБУ. Тук е особено важно да се посочи, че авторката е от първия випуск студенти на Театралния департамент, която по време на следването и след дипломирането си се утвърждава като един от водещите актьори в спектаклите на създателите му Възкресия Вихърва и Зарко Узунов, както и на други випускници на департамента (Елена Панайотова, Деляна Манева, Деян Дамяновски). Успоредно с изявите си на актриса – емблематичен представител на формирания от тях вариант на физическия театър, Ася Иванова е и дългогодишен преподавател в него. Самото усилие да бъде обобщен натрупаният практически опит с цел да се проследи приложението му и специално оригиналното му развитие в педагогическата работата на кандидатката вече е безспорен *принос* на предложения текст.

Освен обобщаването и осмислянето на творческите постижения и натрупания практически опит като актьор и участник в постановъчния процес от перспективата на неговото приложение в преподавателската ѝ работа, текстът на Ася Иванова има още едно категорично *приносно качество*. Най-кратко бих го определила като изключително продуктивно използване и следващо продължение в провеждания обучителен процес на подготвения и защитен от нея през 2012 г. дисертационен труд „Музикатанц-театрално действие (гранични театрални форми)”. В дисертацията си, която представляваше едно добре структурирано теоретико-практическо изследване Ася Иванова успешно решаваше две основни задачи, които си

беше поставила. Първата от тях ситуира аргументирано и на базата на съвместно теоретично проучване конкретния театрален опит (търсения, експерименти и спектакли), върху който е изградено и които развива обучението в Театралния департамент на Нов български университет в общата картина на процесите в съвременния световен театър. За да направи това тя подробно установяваше към коя от естетическите посоки в него принадлежи театралната естетика на Възкресия Вихърлова и Зарко Узунов и конкретно четири от емблематичните им представления, в чието създаване участва. Втората цел на дисертацията беше да дефинира и опише основните принципи на работата на актьора и съответно на неговата подготовка, които според авторката са адекватни на съвременната театрална практика и които се стреми да формира и обучението в Театралния департамент. Базисен център на дисертационния труд на Ася Иванова беше анализът на взаимовръзката между музиката, танца и театралното действие като определяща тенденция за днешния театър и нейното превръщане в основа на актьорския тренинг въобще и специално на актьорския тренинг в областта на физически театър и пърформанса.

Както творческата, така и преподавателската и методическата работа на Ася Иванова след защитата на докторската дисертация умело използват обобщенията и откритията в нея. Вече подчертах, че това е *много ценен принос* на представените материали и дейности на кандидатката за участие в настоящия конкурс за доцент по актьорско майсторство, но отново искам да поставя допълнително ударение върху способността на Ася Иванова отдадено да изследва собственото си движение като изпълнител и да акумулира от това изследване подходи и стратегии за работата си на преподавател и педагог. Което е и безспорно най-същественото качество на един следващ теоретико-приложен текст, както и на следващата след подготовката на дисертация, художествено-творческа дейност, предложени от театрален практик като хабилитационен труд.

В действителност в практическата си работа от последните седем години, които са обект на разглеждане за този конкурс, както и в базирания върху тази работа образователен процес и обобщаващия я теоретико-описателен труд Ася Иванова се съсредоточава най-вече върху проблема за физикализацията и *музикализацията* на театралното действие като ключови принципи в работата на съвременния актьор, независимо в какъв тип спектакли участва и специално в сферата на актьорския тренинг за физически театър и мултижанрови театрални форми днес. Този въпрос е подробно разгледан преди всичко в теоретичен аспект в дисертационния труд на кандидатката, а в предложени сега текст и в учебителната работа, която той обобщава са детайлно и убедително представени неговите възможности за практическо приложение в работата със студентите. Тази продължителност и целенасочена ориентираност към педагогическата практика на посочения оригинален подход на Ася Иванова (самата тя със сериозно музикално образование) непременно трябва да бъдат открити като важен и значим принос на коментирания материал по конкурса. Достатъчно е да посочим като доказателство настойчивото поставяне на въпроса „Каква е методологията, по която актьорът се обучава и запознава с основни елементи от сферата на музикалното изкуство?“ и разработените от Ася Иванова учебни програми, чрез които се стреми да намери неговия отговор в непосредствения процес на обучението – „Музика и ритмика“, „Практическа работа с музикална композиция“ и др., както и много интересните практически примери от съвместната ѝ работа с композиторите Георги Арнаудов и Асен Аврамов.

След всичко казано до тук като *определящ принос* на кандидатката и на нейния хабилитационен труд както в обучението по театър в НБУ, така и в национален контекст трябва да бъде подчертано нейното важно участие в установяването и развитието на актьорски тренинг и на подготвени

изпълнители в сферата на физическия театър, пърформанса и мултижанровите театрални форми.

Накрая бих искала да спомена и още едно много респектиращо качество на работата на Ася Иванова като цяло. Става въпрос за нейната добросъвестност, за долавящото се на всеки ред в текста ѝ усилие преди всичко сама да подреди, осмисли и изясни за себе си опита си на актьор и преподавател. Точно тази самовгълбеност, това почтено усилие да анализира прецизно и без излишен патос извървения до сега път и да отсее от него онова, което е подходящо, креативно и работещо за хората, които обучава правят както практическата и преподавателската ѝ работа, така и текста, който ги обобщава не само добре направено изследване, но и лично преживяно и откровено споделено разсъждение за съвременния театър и за професията на актьора в днешния глобален и медиализиран свят.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: От представените материали по конкурса, както и от личните ми впечатления от кандидатката, съм убедена, че тя отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност *доцент* в Театралния департамент на Нов български университет. Като член на научното жури ще гласувам положително за нейния избор.

Гласувам ДА.

22 октомври, 2019 г.

Проф. д. изк. Камелия Николова